

פסח כהלכתו

למערכת כגון שמן, שאם יישארו מים יעשה השמן כחלב, וכן במפעלי מרגרינה או גליצרין, ובמפעלי שוקולד שאת המכונות מגקים במים אחת לכמה שנים, אין להם תקנה לפסח אא"כ יכשירו אותם עם מים שאין מגעילים בשאר משקין.

נקיון לפני הגעלת כלים יש לנקות את הכלים מלכלוך ומחלודה, עשרים וארבע שעות לפני ההכשרה. (על מנת שיהא האיסור הבלוע נותן טעם לפגם). יש לנקות היטב באוזני הכלי (ידיות הכלי) בחריצים ובחיבורים. חלקי הפלסטיק שמתפרקים יש לפרקם. ישנם כלים שאין אפשרות להכשירם כגון כלי חרס, נפות, מסננות, מגודת, מערוך, וכלי לישת בצק, וכדו'. כלים עדינים שאדם מפחד להכניסם למים רותחים אין להכשירם. כלים שעשויים משני חלקים ואינם מתפרקים כגון סכין עם קת עץ אין להכשירם. רצוי לפגום גם את מי ההגעלה בסבון, סודה קאסטית, אקונומיקה וכדו', ואין להגעיל במים סמיכים (כגון שהגעילו הרבה כלים בהגעלה מרוכזת). המים צריכים לבעבע כל זמן ההגעלה, ודרך העולם שמגעילים כלים רבים, וכל כלי הוא צונן כ"חום החדר", ומקרר קצת את המים, ולכן יש להמתין בין כלי לכלי שירתחו שנית המים, ושהמים יעלו בועות אף אחר הכנסת הכלי (ניתן לחמם את הכלים לפני הכנסתם בכל אמצעי, כגון אש תנור וכדו' על מנת שלא יקררו את המים). ולכן טוב להניח אבנים גדולות במים שהם שומרות על חום המים לאורך זמן.

בענין שותפות בחברות באמצעות מניות המחזיקות חמץ בפסח

על השאלה ביהודי שיש לו מניות בחברה בע"מ, האם הוא עובר על איסור חמץ בפסח, כשהחברה מחזיקה חמץ בפסח. וביותר יש לשאול הרי לכל אזרח במדינה יש חלק בנכסים השייכים לשלטון, והשטרות של נייר הן בעצם תעודה על זה החלק, וא"כ מה יעשו אם הממשלה נושאת ונותנת בדגן ותבואה גם בפסח? ע"כ צריכים אנו לומר שאין לדמות את החלק הזה כלל לשותפות רגילה.

פיתהות / פיתות

רח' המפלסים 10 פתח תקוה טל: 03-9212612

פסח בהלכתו

מובא בספר זכרון יד שאול (עמ' ל"ה - נ'), בשם המהרי"א הלוי ז"ל אשר עמד על ההבדל בין בעלי מניות לבין שותפים, וכתב: כבר ביארתי דגוף החמץ אינו של בעלי האקציען (המניות) ואין להם שום רשות לא לאכלו ולא למוכרו או לבערו, רק שהאחריות עליהם, ובכהאי גוונא לא נאסר לאחר הפסח. ומעתה בנידון דידן כיון דאי אפשר לו לבעל האקציען לבער גוף החמץ, וכמש"כ לעיל, תו אינו מחוייב כלל למכור את האקציע, משום דכל שאין יכול לקיים מצות ביעור בגופו, תו אמרין בממונו לא אטרחוהו רבנן. מדבריו משמע שאין להשוות שותפות של מניות לשותפות אחרת.

גם מצד חוקי המדינה במקרה ויש לו תביעה נגד החברה, ולחברה אין לשלם, החוק הוא שאינו יכול לתבוע את בעלי המניות לדין, ומקסימום יכול לקחת את נכסי החברה אבל אינו יכול לקבל את נכסי בעלי המניות. במציאות של היום מושג כזה נקרא "אישיות משפטית" ו"א שמאחורי החברה ונכסיה אין בעלים אלא מושג אחר לגמרי.

גם האיגרות משה (ח"ג יור"ד סימן ס"ג) הבחין בין שני הסוגים הללו, לגבי ריבית שמשלם בנק שבעלי מניותיו הם יהודים, וכתב: וממילא נראה שרק בסתם מלוה שעושה חיוב תשלומין על הלוה, נאסרה בתורה מליקח ריבית. אבל מלוה כזו שאינו עושה שום חיוב על גוף האדם לשלם, שאף שיש לו ממון הרבה אין על גופו שום חיוב לשלם וליכא עליו העשה דתשלומין ולא יהיה רשע כשלא ישלם, לא נאמר ע"ז איסור ריבית. וכן הוא בדבר החברות מנכסי דלא נידי, אם השעבוד הוא רק על הנכסים שיש להקאמפניע (לחברה), ולא על הנכסים של כל יחיד ויחיד בעצמו, ליכא איסור ריבית. דההיתר הוא דוקא כשהבעלים עצמן לא יתחייבו בכלום, אלא אותה הקאמפניע בכספיה ובקרקעותיה בלבד.

לעצם הגדרתה של חברה בע"מ, הרי ניתן להגדירה כשעבוד נכסים ללא שעבוד הגוף. לפי הגדרת המחוקק "חברה" היא רשות לעצמה מבלי כל זיקה לבעלים, אלא יצירה מלאכותית של אישיות משפטית הקונה ומוכרת,

פיתוח סניף צפון / פיתוח
א.ת. דרומי מגדל העמק טל: 04-6042060

פסח כהלכתו

מבלי כל קשר לבעלים של ממש והרי היא בדיוק כמו גוף אחר לגמרי; ודבר זה לא אשכחן בדיני ישראל, שלא מצינו גוף משפטי בלי בעלים שהוא בעל הממון, אלא תמיד יש יחס ידוע של הבעלים, אם בתור בעלים ממש וכמו שותף, ואם בתור זכות הציבור שכולם יחד מהווים רשות ציבור והוא שם בפני עצמו ופקע ממנו דין היחיד. וא"כ גם הגדרת חברה בע"מ כציבור, אינה, איפוא, דבר שאין לו שורש בתורה ובחז"ל, כי כאמור בשני הדברים גם יחד נוצר גוף משפטי המוקם ע"י יחידים, ולאחר הקמתו הינו ניצב על רגליו שלו מבלי שליחידים יש שותפות בו. וכן משמע משו"ת האלף לך שלמה. אבל בשו"ת משנה הלכות (ח"ו סי' רע"ז) (כשבעלי החברה נכנסו לעיסקא בלא אחריות זו"ל: ולענין חמץ בפסח נמי נראה פשוט דמי שיש לו מניות...שצריך למכרן כשאר כל מיני חמץ שיש לו כיון דהוא הבעלים וכן נמי דאיכא איסור ריבית וכן לענין שבת.

אמנם בשו"ת מנחת יצחק (חלק ג' סימן א) כתב וז"ל: והעולה מזה לדינא בסתם מניות, א' לענין חמץ בפסח. הנה באם מנהלי העסק המה נכרים, ה' מקום לדון, דאף אם בשעת קנין המניות, כבר היתה הסחורה שסוחרים בעין, י"ל שכנתינת המעות, וכתיבת שטר המני', יש די כדי שיהי' הקנין חל עפ"י תורה להיות נקרא ע"ז שם בעלותו, אבל על הסחורה, שקנו המנהלים אחרי זה, באלו א"א להם לבעלי המניות לזכות, רק מטעם שליחות, ויש לדון דלא זכו בכל זה, מטעם דאין שליחות לעכו"ם, וכמו שדנו כה"ג לענין איסור ריבית, אבל באמת יש גם בזה כמה עקולי ופשוטי, דנודע שיטת רש"י דיש שליחות לעכו"ם לחומרא, עי' (יו"ד סי' קס"ט סעי' ו' וז' ובכמ"ק), וגם אם הבתים והחצרים המה אותם שהיו בשעת קניית המניות, שזכו בהם כנ"ל, שוב י"ל דקנו בעלי המניות, בהסחורות שבאו אח"ז לאותן המקומות, מטעם קנין חצר, וגם יש לדון מטעם דהוי כקבלת אחריות על חמץ של נכרי בביתו של ישראל, כיון דלא שייך ההיתר משום דהוי אישיות משפטית כנ"ל, ועוד לכמה פוסקים בפועל בשכר יש שליחות לעכו"ם, עי' נתיבות (חור"מ סי' קפ"ח) ומחנה אפרים (ה' שלוחין סי' י"א), ועוד יש פוסקים דבאית לי' שותפות בגבי', יש שליחות לעכו"ם, וגם יש לדון משום דינא דמלכותא, עי' בספר משפט שלו' (חור"מ סי' קפ"ח).

פלאפל בצון / מסעדה מזרחית פרווה
רח' הרב קוק 13 רמת השרון טל: 03-5492987

פסח בהלכתו

אבל היכא דיש בין בעלי המניות, נכרים, יש לדון בזה, כמו ישראל ועכו"ם שיש להם חמץ בשותפות, ונפ"מ לענין חמץ שעבר עליו הפסח, דצדדו הח"י והשאגת ארי', הובאו בשערי תשובה (או"ח סי' תמ"ח), להקל מטעם דיש ברירה בדרכונן, ודוקא בחלקו השותפין לאחר הפסח, וכמבואר כ"ז בתשו' מהר"ם שיק (חאו"ח סי' רכ"ו ויו"ד סי' קנ"ח), - אבל אף שיהי' רוב עכו"ם, ל"ש ביטול לענין כל יראה, מטעם דאיסור כל יראה הוי כטומאת משא המבואר (בכורות ל"ג), וגם מטעם דממונא לא בטל, וכמ"ש גדולי האחרונים בזה, וכ"ז בנוגע לאחר פסח, שכבר עבר עליו הפסח.

אבל קודם פסח, אין עצה אחרת, רק שימכור הישראל המניות קודם פסח לנכרי, כמו שמוכרים שאר חמץ, ואף שהעיר כ"ת, דמכיון שהבעלות של המניות, צריכה רישום על שם הקונה אותם, וא"כ השותפות קמה וגם נצבה בפסח ובשבת, ואף רוב בעלי מניות מפחד כמה חששות, לא יצייתו לעשות העברה על שם קונה נכרי, למשך כל הפסח, ובלעדה אין למכירה כזו שום תוקף חוקי, ובפרט למסקנת השואל ומשיב (מהד"ת ח"ג סי' ע'), שהבאתי בתשובתי הקודמת לכ"ת, היכא שא"א ליקח רשות מהשותפין, שבנוי דוקא על דינא דמלכותא, מ"מ נראה דיש בזה כדי סמיכה, לסמוך על גדולי האחרונים, שכבר דנו בכיוצא בזה, ע"ד שפקפק הגאון בעל ברוך טעם ז"ל, בשטרי מכירת חמץ בלא סטעמפעל (כול), והחת"ס ז"ל (או"ח סי' קי"ג) כתב, דהשטר כשר גם בדיניהם, אלא שצריכים לשלם מס המלך שהוטל על זה, אבל מרן הד"ח ז"ל (חתן הגאון ברוך טעם ז"ל), כתב ליישב, דאף דהשטר אינו מועיל עפ"י דינא דמלכותא, מ"מ אנו אזלינן לענין איסור חמץ בתר דינינו בין להחמיר בין להקל, ואמרינן דסמכא דעת הקונה על דינינו, וכן הביא השד"ח, בשם תשו' שערי דיעה, דכל שמועיל הקנין בדתינו, הרי זה מהני לענין איסור חמץ, אף אם אינו מועיל בדיניהם עיי"ש, ואף שאין הדבר מוסכם לכל הפוסקים, מ"מ בענין שלנו שא"א בענין אחד, יש לסמוך ע"ז, - וביותר לפי מה שכתב כת"ה, מנהגו, שהוא מנהג נכון מאד, שהוא משלם מדמי מכירת חמץ, כשביל להבטיח כל החמץ, על שם ולטובת הנכרי שקנהו, כדי שיהי' לו ממה לשלם במקרה של אבודן החמץ, וכ"ת כוון בזה לדעת הגה"ק הרש"ז ז"ל (סוף הלכות פסח), דמחמת טעם כזה וכיב"ז, הצריך לערב קבלן בעד הנכרי, ובוזה כתבו האחרונים, דלפי"ז נרויח ג"כ,

פלאפל החלוצים / מסעדה מזרחית פרווה
רח' חלוצים 12 בני ברק טל: 03-6194939

כבני תורה

פסח בהלכתו

דאף אם הקנין ל"ה עפ"י דינא דמלכותא, מ"מ מועיל מצד ערבות של הערב קבלן, ואך שם מיירי דהערב קבלן הוא ישראל, והרכה נוהגים לכתוב בתוך השטר מכירה, דאף אם הקנין אינו מועיל עפ"י דינא דמלכותא, יזכה עפ"י קנין המועיל בדינינו.

על ההסטוריה והפולמוס הגדול בענין המצות מכונה וכשרותם

המכונה הראשונה לעשיית מצות הומצאה בשנת תקצ"ח על ידי המכונאי ר' איציק זינגר מאפשוויר שבאלזס-לוטרינגן. והיא זכתה להסכמת רבני צרפת וגרמניה. הראשון שהסכים למכונה היה רב העיר באפשוויר רבי ליפמן בהרז"ל ואליו הצטרפו גם רבי יעקב יוקל עטלינגר בעל "ערוך לנר", ורבי וואלף המבורג, ר"מ בפיוורא ומחבר "שמלה חדשה". אולם המכונה אשר הומצאה בוינה בשנת תרט"ז על-ידי אופה יהודי, והתפשטה במהירות רבה בכל רחבי פולין וגאליציה. עוררה מחלוקת גדולה אשר הסעירה את עולם התורה שבפולין ובגאליציה, כי היה זה חידוש ממה שהיו רגילים לאפות את המצות ביד ומתוך זהירות יתירה.

אפיית מצות כפי שעשו במשך דורות רבים

פלאפל המושבה / מסעדה מזרחית בשרית
רח' הידידות 7 הוד השרון טל: 09-7421628

מהדריך
לבני תורה